

men plus & quidem ab eo, qui parum lucri conscius est, exigat; nil quod magis à justitia ac æquitate sit remotum, cogitari unquam potest. Ejusmodi enim gaudens usuris, ex sudore vultus alieni panem suum comedit. Quam mentem nostram egregie confirmant verba *Obrechti in „not. ad Grot.* I.c. usuræ, inquietis, mordaces sunt non solum in quantitate majori, wenn man 12. pro 100. nimmt/ ut olim apud Romanos, sed & ratione personarum & negotiorum v.g. si quis pecunia abundant, & det, & det pauperi, qui cā non ad luerum sed ad indigentias quotidianas sublevandas utatur, quippe qui vel morbi profecto, vel senectutis vitio, labore nihil sibi comparare potest, & si ab hoc usuras, satis leves atque exiguae in se spectatas, petat, mordaces tamen esse ex ratione circumstantiarum patet.

§. XI. Damus equidem, plures fortassis casus accidere, in quibus illicita usura conspicique queat, quos tamen excogitare pluribusque excutere & temporis & methodi ratio prohibet. Huc potius revertor, unde egressus sum, ostendique, quod legitime dicto modo inter creditorem ac debitorem de pecuniæ accessionibus sit conventum. Quod cum §. 7. evictum pariter est, firmissimo hinc nexu infero, quod qui usuram promisit, solvere eandem teneatur; cum generale istud pactorum præceptum hoc sibi proprium habet, ut promissa omni cura prætentur. Quod nō futurum esset, plurima sane utilitatis pars, quæ communicatis invicem humano generi operis ac rebus enasci apta est, periret necessum est. Quocirca quodcunque præceptum debitorem obligat, ut promissam pecuniæ solvat, idem permittit, ut alter solutam pecuniam accipiat. Ea enim legum positivarum natura est, ut quoties alicui præcipiatur aliquid, toties ejus præstationis recipienda alteri libera facta sit potestas. Atqui usuram lege naturæ solvendam esse vi istius contractus supra probatum; Ergo eadem lege, ut usuram accipiamus, permitti, adeoque & licitum esse constat. Quicquid enim permittitur, illud licitum pariter esse nemo sane inficias iverit nisi contradictoria simul admissurus; Idem enim permitti eadem lege ac prohiberi quid aliud esset? Ut vero omnia brevi definitione complectar, sequentem annecto: Est itaque usura licita pecunia, vel quicquid hujus loco venit, quam usurarius à debitore, cui pecuniam vel aliud quid mutuo dedit, & cui ex ea præter operationum æstimationem aliquod lucrum accessit, præter sortem exigit, quo lucrum ex absentia pecuniæ cessans resarciantur.

§. XII.